

Prezydent Miasta Torunia

Rok 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika w Toruniu

BMKZ.152.1.2023

Toruń, 18 października 2023 r.

**BIURO
RADY MIASTA TORUNIA**

wpłynęło dnia 19. 10. 2023

18/10/2023

Pan
Marcin Czyżniewski
Przewodniczący
Rady Miasta Torunia

Szanowny Panie Przewodniczący

W związku z otrzymaną petycją Koalicji organizacji samorządowych – „Wpływamy na Toruń” pt. „Nie dajmy zasypać kompleksu Świętego Ducha!!!” z dnia 29.09.2023 r. (data wpływu do Sekretariatu Prezydenta Miasta Torunia: 12.10.2023 r.) uprzejmie informuję, że „przedłużenie zakazu prac budowlanych w okolicach kompleksu”, jak również „rozszerzenie badań archeologicznych na północ w kierunku murów Starówki” leży w kompetencji Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który już wydał stosowne decyzje. Decyzją nr ZAR.272.2023 z dnia 2 października 2023 r. Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków (znak: WUOZ.T.ZAR.5141.6.2023.JS) wstrzymał bezterminowo roboty budowlane i polecił przeprowadzenie badań archeologicznych w niezbędnym zakresie na terenie inwestycji przy ul. Bulwar Filadelfijski. Decyzji tej organ nadał rygor natychmiastowej wykonalności. Obszar badań archeologicznych obejmuje teren będący własnością Gminy Miasta Toruń i graniczy od północy i zachodu z terenami będącymi własnością prywatną lub w użytkowaniu wieczystym osób prywatnych. Stosownie do tej decyzji wstrzymano na tym terenie wszelkie roboty budowlane. Ponadto decyzją nr ZAR.117.2023 z dnia 15 maja 2023 r. (znak: WUOZ.T.ZAR.5141.21.2022.JS) Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków przedłużył wstrzymanie robót budowlanych w związku z wykonaniem badań archeologicznych w obrębie występowania fragmentu muru odkrytego podczas prowadzonych robót budowlanych w pasie drogowym ul. Bulwar Filadelfijski, na odcinku pomiędzy budynkiem dawnych Koszar Raclawickich (obecnie budynek hotelu Bulwar) a Bramą Klasztorną do dnia 25 listopada 2023 r. Na tym terenie prowadzone są aktualnie badania archeologiczne zlecone przez Gminę Miasta Toruń Pracowni Archeologicznej Alagierscy.

Należy zaznaczyć, że na części obszaru przyszłych badań archeologicznych znajdują się obiekty zabytkowe w stosunku, do których wszczęto już inne postępowania administracyjne. Dnia 29 lipca 2022 r. Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków (znak: WUOZ.T.WRD.5140.1.19.2022.HD) wszczął bowiem postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków dwóch budynków z dawnego zespołu gazowni miejskiej położonych na działkach ewidencyjnych nr: 55/1 i 55/3, obręb 14 przy ul.

550. ROCZNICA URODZIN

**MIKOŁAJA
KOPERNIKA**
TORUŃ 1473-2023

ul. Waly Gen. Sikorskiego 8, 87-100 Toruń, tel.: 56 611 87 52
e-mail: prezydent@um.torun.pl, www.um.torun.pl

Flisaczej 7a oraz ogrodzenia terenu dawnej gazowni miejskiej położonego na działkach ewidencyjnych nr: 54/1, 55/1, 55/3, 84, 59, 55/4, 89 oraz 54/2 obręb 14 przy ul. Flisaczej, Ducha Świętego i Bulwar Filadelfijski. Zakres tego postępowania administracyjnego został następnie rozszerzony zawiadomieniem z dnia 27 lutego 2023 r. (znak: WUOZ.T.WRD.5140.1.19.2022.HD) o fundament rozebranego zbiornika gazu, położonego na działkach ewidencyjnych nr: 55/1, 55/3 i 55/4 obręb 14 oraz teren zespołu dawnej gazowni miejskiej w granicach działek ewidencyjnych nr: 55/1, 55/3 i 55/4 obręb 14 przy ul. Flisaczej, Ducha Świętego i Bulwar Filadelfijski. W związku z powyższym, na podstawie art. 10a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.) od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku. Zakaz ten dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie. Prowadzone w tej sprawie przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków postępowanie administracyjne nie zostało jeszcze zakończone. Widać więc, że różne decyzje i postępowania odnośnie tego terenu zostały już podjęte lub są na etapie procedowania, a petycja w tym względzie jest bezprzedmiotowa.

Odnośnie postulatu stworzenia w tym miejscu parku kulturowego należy wskazać, że „utworzenie parku kulturowego”, stosownie do art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.), jest jedną z kilku ustawowych form ochrony zabytków. Inną z form ochrony zabytków jest wpis do rejestru zabytków (art. 7 pkt 1 w/w ustawy). Decyzją z dnia 29.12.1952 r. wpisano do rejestru zabytków „dzielnice dawnego Starego i Nowego miasta w obrębie dawnych murów miejskich, tj. ulic: Pl. Rapackiego, Al. 700-lecia, Nadbrzeżną, Wolą, Zamkową, Świerczewskiego, Szumana, Jęczmienną, Zaszpitalną, Wałami, Fosą Staromiejską, do Pl. Rapackiego” (nr wpisu A-275, obecny numer rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego – A/1372). Z uwagi na użyte w ówczesnej decyzji niejednoznaczne sformułowania i brak załącznika graficznego, Gmina Miasta Toruń dnia 4 sierpnia 2023 r. wystąpiła z wnioskiem (znak: BMKZ.4123.9.2023) do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wyjaśnienie treści decyzji w zakresie jednoznacznego określenia granic tego wpisu obszarowego. Ponadto obszar ten stanowi część zespołu staromiejskiego objętego również ochroną poprzez uznanie, zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 r., za pomnik historii: „Toruń – Stare i Nowe Miasto” (Monitor Polski, 1994, nr 50 poz. 422). Zgodnie z § 3 ust. 1 ww. zarządzenia: „Granica zespołu zabytkowego obejmuje Stare i Nowe Miasto i przebiega od pl. Teatralnego ulicami: Wały Gen. Sikorskiego, Szumana, Wola Zamkowa, do brzegu Wisły, wzdłuż północnego brzegu Wisły, do mostu drogowego Józefa Piłsudskiego, Aleją 700-lecia Torunia, ulicą Wały Gen. Sikorskiego, do pl. Teatralnego”. Jest to kolejna z ustawowych form ochrony zabytków (art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.). Nie ma zatem potrzeby powielania i dublowania ustawowych form ochrony zabytków na tym obszarze.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że *Średniowieczne miasto Toruń*, obejmujące Stare i Nowe Miasto oraz ruiny zamku krzyżackiego, wpisano dnia 4 grudnia 1997 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO. Granica obszaru wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO została określona jako: od Placu Teatralnego ulicami: Waly gen. W. Sikorskiego, L. Szumana, Wola Zamkowa, Bulwar Filadelfijski, Aleją 700-lecia Torunia (obecnie al. św. Jana Pawła II), Waly gen. W. Sikorskiego do Placu Teatralnego. Zatem teren wzmiankowany w petycji znajduje się także w granicach wpisu UNESCO. Są to więc wystarczające, zarówno krajowe (ustawowe), jak i międzynarodowe formy ochrony tego obszaru. Parki kulturowe o szczególnym znaczeniu zostają niekiedy uznane za pomnik historii, a także, w przypadku wyjątkowej wartości, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W przypadku Torunia potencjalny obszar parku kulturowego znajduje się już na terenie zarówno pomnika historii, jak i obszaru wpisanego na Listę UNESCO. Bezcelowym jest więc nakładanie na tym obszarze jeszcze dodatkowej, samorządowej formy ochrony krajobrazu kulturowego, która *de facto* nie zmieni statusu jego ochrony konserwatorskiej.

Podkreślić należy, że w myśl art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami „dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego” (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.). Należy zaznaczyć, że dla znacznej części tego terenu istnieje obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia, dotyczący części obszaru oznaczonego symbolem S01ZP, położony pomiędzy ulicami: Pod Krzywą Wieżą, Flisaczą i Bulwarem Filadelfijskim oraz zjazdem z mostu drogowego w kierunku Bulwaru Filadelfijskiego (uchwała nr 1177/2002 Rady Miasta Torunia z dnia 12 września 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia, dotyczącej części obszaru oznaczonego symbolem S01ZP, położonego pomiędzy ulicami: Pod Krzywą Wieżą, Flisaczą i Bulwarem Filadelfijskim oraz zjazdem z mostu drogowego w kierunku Bulwaru Filadelfijskiego; Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2002 r. nr 117 poz. 2403). Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem S01aOUk/ZP, a więc obejmującego także obszar rozszerzonych badań archeologicznych, jako funkcję podstawową wskazano usługi komercyjne w zieleni.

Aktualnie opracowywany jest „Plan Zarządzania Miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO dla *Średniowiecznego zespołu miejskiego Torunia*”, który ma być ukończony do końca marca 2024 r. Ustalenia i wytyczne zawarte w tym opracowaniu zostaną następnie uwzględnione w projekcie „miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Starego Miasta wraz z otoczeniem w Toruniu”. Dlatego koncepcja „parku kulturowego” na tym obszarze musi być komplementarna z innymi działaniami prawnymi lub planistycznymi Gminy.

W trakcie prowadzonych obecnie badań archeologicznych odkryto fragmenty zabudowy podmiejskiej, zasadniczo gospodarczej, datowanej od przełomu XIII/XIV wieku po XIX stulecie. Nie natrafiono jak dotychczas na budowle murowe, które można by wiązać z kościołem św. Ducha. Wedle opracowania Leszka Kotlewskiego z Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Toruniu pt. „Kościół i klasztor św. Ducha w Toruniu – kilka uwag w związku z odkryciem w 2022 roku reliktyw klasztoru” (Toruń 2023) zamieszczonego na wydawniczej platformie internetowej Substack, reliktyw budowli sakralnej

można ewentualnie się spodziewać powyżej prowadzonej aktualnie inwestycji drogowej, w okolicy rozebranego zbiornika gazu. Aktualny stan wiedzy i rozpoznania archeologicznego tego terenu ciągle postępuje. Osobny problem stanowi odpowiednie zabezpieczenie i ewentualne wyeksponowanie odkrywanych reliktyw archeologicznych, mając na uwadze oddziaływanie czynników atmosferycznych, występujące tu wody podziemne oraz zlokalizowanie ich częściowo na terenie zalewowym Wisły, a zarazem niezwykle istotne współczesne potrzeby komunikacyjne osób mieszkających i pracujących na terenie zespołu staromiejskiego. Dlatego też nie negując wartości poznawczej i naukowej prowadzonych badań archeologicznych i dokonanych w ich trakcie odkryć, aktualnie nie ma potrzeby utworzenia w tym miejscu specjalnego „parku kulturowego”. Dotychczasowe, ustawowe formy i sposoby ochrony zabytków dla tego terenu są wystarczające.

Wobec powyższych argumentów wnoszę o oddalenie powyższej petycji.

Z poważaniem

Prezydent Miasta Torunia

Michał Zaleski

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a